

Főtiszteletű Dr. Mikó Jenő püspök úrtól két könyvet kaptam. Az egyik a Biblia, amit kibocsátásom alkalmával adott át nekem Érsekújváriban az ézsaiási idézettel: „Az Úr szavát hallottam, kit küldjek el. Én azt mondtam: itt vagyok, engem küldj!” (Ézs 6.8.) A másik Kálvin Jánosnak „A keresztyén vallás rendszere” című kétkötetes műve, amit szolgatársi szeretettel címzett nekem 1995. karácsonyán. Igen, ekkor már a Pozsonyi Református Egyházközségben szolgáltam püspöki segédlelkészként. Ez a beosztásom 1995. október végétől 1996. augusztus végéig tartott. Összesen 10 hónap. Mit mondjak, ez idő alatt nem ettünk meg együtt annyi sót (10 kg), hogy igazán megismerjük egymást. Bár a Főtiszteletű Úr nem egyszer meghívott Bözsike nénivel, kedves feleségével együtt ünnepi ebédre magukhoz. Ezekből a kedves alkalmakból és beszélgetésekből, ami mára megmaradt számomra, az a cápauszony leves, a kék pezsgő és a vendéglátást lezáró - „Most már szeretettel elbocsátunk.” - kijelentés.

Visszatekintve úgy látom, hogy a Püspök úr is kissé nehezen megismerhető volt, mint jómagam. Először Rimaszombatban találkoztunk Nt. Bacso Gyula harmaci lelkipásztor temetésén 1990-ben. „Stramm gyerek vagy, tetszel nekem!” – köszöntött, és kezet ráztunk. Igen, neki köszönhettem, hogy a Budapesti Református Teológián tanulhattam. Azt is neki köszönhettem, hogy 5 évvel később maga mellé vett Pozsonyba, a segédlelkészek által „rettegett” helyre. Én is nagyon nehéz szívvel vonultam otthonról (Gömöralmágy) Pozsony felé. Úgy látszik, ez a pozsonyi út mindenkit megvisel. Hiszen maga Mikó Jenő Püspök Úr mesélte egyik meghittebb pillanatában, hogy Vágfarkasdról, - ahol úgy élt lelkészként, mint Marci hevesen -, sírva ment Pozsonyba istentiszteletet tartani. Amikor megkérdeztem, hogy a nehézségek ellenére – magyar és szlovák nyelvű gyülekezet, stb. – miért választotta mégis Pozsonyt, nem válaszolt konkrét okot megfogalmazva.

Ahogy megismertem a Püspök urat, azt tudom róla mondani, hogy először kemény, szigorú, tekintélyparancsoló volt, aztán kegyelmes és jószívű. Valószínű, ezt hozta magával. Bizonytalán, amikor Ő volt segédlelkész, nem kesztyűskézrel bántak az emberrel. Talán Ő is hasonlóképpen viszonyult segédlelkészeihez, ahogy annakidején hozzá viszonyultak. Úgy nevelünk, ahogyan neveltünk. Egyébként mind a teológiában, mind az élet dolgaiban, vagy akár a politikában is tájékozott, éles eszű, sokoldalú, bölcs lelkipásztor, tanító, egyházvezető

volt, aki még az orvosi egyetemet is megjárta. Gyengeségei között talán a makacsságát említeném (de hát melyik igazi kálvinista nem az!?), mert amit elgondolt, annak úgy kellett lennie. Miért ne, hiszen Ő a püspök! Bizonyára ezzel szerzett magának néhány haragost is. Igen, voltak, akik kedvelték, és voltak, akik nem. Pozsonyi szolgálatom sajnos nem úgy ért véget, ahogyan elgondoltam, és az elkészítés sem úgy sikerült. Vagyis sehogy. Nagyon bánom mind a mai napig! Ugyanis egy év elteltével – ahogy az a Magyarországi Ref. Egyházban bevett - szerettem volna a második lelkészképesítő vizsgát letenni Budapesten, amivel a Püspök Úr nem értett egyet. Én meg az ő elgondolásával nem értettem egyet. Iránta való engedetlenségem mély nyomot hagyva bizonyára megmarad benne. Néhány év elteltével, amikor újból találkoztunk valamilyen egyházi rendezvényen, el volt törve a kisujjam és be volt gipszelve a kezem. Amikor üdvözöltük egymást, kérdezte, mi történt? Elmondtam a balesetem. Majd így szólt: „Megérdemelted!”

Szakmai téren – ha lehet ezt így mondani – a gyakorlati rész volt az, amiben próbált megerősíteni. Azt hiszem, szerette mély vízbe dobni az embereket. Miután nagyjából bemutatta a gyülekezetet, s megtartott egy-két bibliaórát, meg istentiszteletet, - hogy ő miként csinálja - máris folytathattam magam. Mindjárt szolgálatom elején volt egy olyan napom, amikor két szlovák nyelvű temetésen kellett helytállnom. Mit mondjak? A helytállás helyett inkább úgy fogalmaznék, hogy eléggé „dülöngéltem”. Szegény gyászoló családok! Aztán olyan is volt, hogy a kórházban haldokló csecsemőt kellett keresztelnem. Többféle izzasztó dolog és nehéz helyzet volt. Viszont azzal ki kell egészítenem ezt a részt, hogy a Főtiszteletű úr – ha csak tehette - a vasárnapokat igyekezett otthon tölteni, és az istentiszteletek szolgálatát elvégezte, ha a magyart nem is mindig, de a szlovákokat igen, hogy könnyítsen nyomorúságomon. Megjegyzései közül kettő maradt meg bennem. Az egyik az, hogy: „Aki fél, az ne legyen lelkész.” A másik: „Az se legyen lelkipásztor(nő), aki a gyülekezettől karácsonyra nerc bundát kér ajándékba.” A második megjegyzésével már nem tudom kire utalt, de az elsővel lehet, hogy rám. Két hólapátolásra is emlékszem – ezeket is felfoghatjuk a gyakorlati kiképzés részeként. Az egyikben csak magam vettem részt. Karácsonykor kellett utat törnöm a templomba, mert a hátsó bejárati ajtót teljesen eltorlaszolta a tetőről lezúdult hó. Jó leizzadtam, még az ige hirdetés közben is csupa csata voltam. A másikban a Püspök úr is

részt vett, vagyis vitt magával, hogy a bérelt garázsból kiszabadítsuk a szolgálati Felíciát. Apropos – Felícia! Az akkoriban nagy újdonság volt. Igazából a Püspök Úr azért szorult rá, mert Magyarországon ellopták a csodaszép Audi-ját, amit Németországban egyenest a gyárból kapott. A Felíciával is sokat járta az országot. Egy reggel gyalog tért haza azzal, hogy a fáradtságtól elszundított a volánnál, és néhányszor megpördült az autóval. Az éjszakát a rendőrökkel és a mentősökkel töltötte. Hála Istennek, egy-két karcolással megúszta. Igen, sokszor volt úton a Püspök úr, sokat fáradt szolgálva az Urat, Egyházát, a gyülekezeteket és gyülekezetét.

Első feleségemmel, Zsókéval Pozsonyban házasodtunk. Amikor bejelentettem szándékomat a Püspök úrnak és megtapogatta ujjamon a karikagyűrűt egy bibliaóra befejeztével, úgy nézett rám, mint valami fogyatékosra. Hát igen, előnyben a tapasztaltabb és bölcsebb! De azért összeadott bennünket. Igaz, kicsit késve érkezett haza szombaton a komáromi tanításból, de végül is megtörtént a dolog. A hirdetett igéből az maradt meg bennem, hogy Pozsonyban milyen sok a válás. Hát a mi házasságunknak is az vetett véget. Egy ideig reméltük, hogy kapunk Bibliát és Házasságkötési Emléklapot, de aztán elmaradt, le is mondtunk róla. Minek is lett volna arra a „kis időre”. A gyülekezet viszont kedvesen megajándékozott 3000 koronával, ez volt részükről a nászajándék. Köszönet érte!

Rettentően zavarban voltam, amikor érkezésem napján, - de az is lehet, hogy csak másnap este - kápláni, tetőtéri „lakásomban” meglátogattak a gyülekezet fiataljai. Köszönöm figyelmességüket és közvetlenségüket. Bemutatkoztunk. Fölajánlották segítségüket. Éltem is vele, amikor a szlovák nyelvű igehirdetéseket kellett elkészítenem. Ezúton is köszönöm a Cséfalvay házaspár kedvességét, megértését és segítségét. Meg a többiekét is!

A kápláni lakás is szót érdemel. Barátságosnak nem mondanám, - amolyan „kálvini” volt - de a célnak megfelelt. Volt rajta egy vasajtó, ami a padlás további részébe nyílt. Sose nyitottam ki, talán azért, mert nem volt rajta kilincs. Viszont előfordult, hogy éjszakánként neszezést hallottam mögüle. Vettem is mindjárt egy természetesebb pengéjű svájci bicskát.

Visszaemlékezem egy-két presbiteri gyűlésre. Igazából nekem a gyülekezet dolgaiba – főleg pénzügyeibe - nem sok beleszólásom volt.

Illetve fogalmam se volt róla. Szeretettel emlékezem Lenke nénire, Mikola Anikóra, aki 1996. január 20-án dedikálta verseskötetét. Köszönöm Iski Ibolya sokféle eligazítását, tanácsát, aki, mint zöldfülűt tanácsolt engem Pozsonyban, a gyülekezetben, s aki akkoriban az Egyházközségben amolyan mindenés volt. Hálával tölt el Kedves Bözsike néni emlékezete, aki finomakat főzött, s aki egy náluk való tartózkodás, velük való beszélgetés során arra figyelmeztetett, hogy esténként a Kijev szálló felé ne nagyon sétáljak, mert az örömlányok kísértése révén könnyen elcsábulhat az ember. Hát, elcsábulni nem csábultam el, de a pénzváltónál átverték. Úgyhogy arra is figyelmeztetett volna. Szeretettel emlékezem azokra a Testvérekre, akik meghívtak magukhoz vasárnapi ebédre. És szeretettel emlékezem mindazokra, akiknek már nem tudom a nevét, de az arcuk még előttem van.

Feladatomban volt a gyülekezetben heti 2 magyar nyelvű bibliaóra, 1 szlovák nyelvű bibliaóra és 1 ifjúsági bibliaóra megtartása. Hittan az alapiskolában. Magyar és szlovák nyelvű konfirmációi előkészítő. És természetesen, ha a Püspök Úr nem volt hétvégén, akkor az istentisztelet megtartása. Meg a többi, ami közbejött. Egyébként jótékonykodtam is – ahogy az lenni szokott, a saját magam kárára. Bebetévedtek a lelkészi hivatalba kéregetők. Volt, aki 300, volt, aki 500 koronát kért kölcsön. Iski Ibolya figyelmeztetése ellenére mégiscsak adtam nekik pénzt. Így aztán volt, akitől becsülettel visszakaptam, és volt, akitől nem. Mennyi volt akkoriban a káplán bére? Hát, nem sok. Ha jól emlékszem, nem érte el a 2500 koronát. Nem is lehetett belőle kijönni. Szüleimtől kaptam támogatást, hogy fenn tudjam tartani magam. Köszönöm segítségüket!

Visszatérve a Püspök úrra, még eszembe jut, hogy gyakran emlegette a Mikó-pusztát. Talán valahol keleten van, volt – ha jól emlékszem. Meg a Püspök úr emlékezetében élt, mint kedves gyerekkori emlék. Úgy beszélt róla, mint valami földi édenről. Jó, hogy ha van egy ilyen kötődési hely az életünkben, tele gazdag és kedves emlékekkel. És valószínű, ott él mindannyiunkban az a bizonyos bibliai Éden, ahonnan valamennyien kiszakadtunk. Lenyomatát hordozzuk magunkban. Visszavágyunk! De azt, úgy már nem kaphatjuk meg. Helyette van valami más, amit Krisztus Urunk szerzett meg nekünk. Ami nem földi, hanem mennyei és örök. Immár ott van a kedves Püspök úr is. A mennyei hazában. S ha

véletlenül én is odakerülök, akkor majd közösen folytathatjuk tovább azt – immár mindenkben megújulva, - amit itt a földön tükör által homályosan, sok fáradsággal, küszködéssel, hibával és gyarlósággal, de végül is hittel végeztünk: a Krisztus Urunk dicséretét.

Szeretettel és tisztelettel emlékezve:

Milen Marcell
Rimaszécs